

I betragtning af den vægt, der ud fra pædagogiske synspunkter tillægges spørgsmålet om klassernes maksimale størrelse, må det utvivlsomt foretrækkes, at lovens regel herom bliver gældende *direkte* for den enkelte klasse, og at den bliver *absolut* i den forstand, at den ikke kan fraviges af en administrativ myndighed ud fra friere skønsmæssige overvejelser. Lovudkastet opfyldte ikke dette sidstnævnte krav, idet der med udtrykket „normalt“ var åbnet adgang til under særlige forhold at overskride det fastsatte maksimum. Efter henstilling bl. a. fra justitsministeriets lovafdeling er dette udtryk i lovforslaget blevet erstattet med ordene „ved skoleårets begyndelse“, således at det nu klart fremgår, at alene tilflytninger *i skoleårets løb* kan begrunde et højere elevtal i den enkelte klasse.

Under denne forudsætning er det på den anden side nødvendigt at fastholde tallet 28 som overgrænse. Endnu i skoleåret 1971-72 var der knap 3.300 1.-7. klasser i folkeskolen med 25-28 elever, svarende til 14,1 pct., og knap 200 med 29-32 elever, svarende til 0,8 pct. Det ville være ganske urealistisk at gå ud fra, at det skulle kunne lykkes at bringe elevtallene i disse klasser ned under 25 inden lovens forventede ikrafttræden.

Hertil kommer, at en nedsættelse af overgrænsen for klassernes størrelse til f. eks. 24 vil medføre oprettelse af yderligere et antal klasser med kun 12 eller 13 elever, og at den gennemsnitlige klassekvotient på landsbasis (20,7 for 1.-7. klassetrin) derfor ikke vil kunne fastholdes. De rammer for lærerskematimeforbruget, der tænkes fastsat i henhold til forslaget § 15, stk. 2, er imidlertid baseret på et gennemsnitligt elevtal på 21, jfr. de almindelige bemærkninger, afsnit III, a. På dette grundlag vil rammerne ikke kunne udformes således, at klasser med under 14 elever kan opfylde lovens minimumskrav (§ 14, stk. 1) uden et væsentligt tilskud af lærerskematimer fra de større skoler i kommunen. Og en ændring af forudsætningen om en *stabilisering* af det nuværende landsgennemsnit og dermed det totale lærerskematimeforbrug vil som allerede fremhævet kun kunne ske på bekostning af en række andre pædagogiske forbedringer.

Det må dog understreges, at tallet 28 angiver et maksimum, og at det på ingen måde er udtryk for en ønskelig klassestørrelse. Med det system for tildeling af lærerskematimer, som tænkes iværksat med hjemmel i den foreslåede § 15, stk. 2, vil det heller ikke tjene noget økonomisk formål i de enkelte kommuner at søge elevtallet tilnærmet det maksimale, idet klassernes lærerskematimeforbrug da vil skulle forhøjes tilsvarende. Ud fra dette synspunkt har man endda været inde på overvejelser

om helt at undvære bestemmelsen i § 15, stk. 1. Når dette må afvises, skyldes det først og fremmest, at der i så fald ikke ville være nogen sikring imod, at hele undervisningen f. eks. af lokalemæssige grunde blev gennemført i „klasser“ med op til 40 elever og 2 eller flere lærere. Herved ville tanken om klassens sociale enhed og overskuelighed blive totalt forflygtiget.

Stk. 2. Der henvises om denne bestemmelse til de almindelige bemærkninger, afsnit III, a.

I forhold til udkastets tilsvarende bestemmelse er der gjort en tilføjelse om, at rammerne for lærerskematimeforbruget skal baseres på et gennemsnitligt elevtal i grundskolens klasser på højst 21, jfr. herved bemærkningerne foran til stk. 1.

Herudover er bestemmelsen ændret således, at den også omfatter Københavns kommunes skolevæsen. Efter den gældende lovs § 33, stk. 1 c, skal skoleplanen for København bl. a. indeholde bestemmelser om „gennemsnits- og maksimumsklassekvotienten for de forskellige klassetrin“, hvilket hænger sammen med, at lovens § 12 ikke omfatter skolerne i København. Skoleplanen for København stadfæstes af Københavns kommunalbestyrelse, jfr. skolestyrelseslovens § 67, stk. 2.

Da de hensyn, der ligger bag lovforslagets § 15, herunder stk. 2 om en central styring af lærerskematimeforbruget, er gældende for landet som helhed, finder ministeriet, at Københavns kommunes særstilling på dette område ikke længere kan opretholdes. Det er imidlertid klart, at den nærmere tilrettelæggelse af ordningen i konsekvens heraf vil blive drøftet også med Københavns kommune, foruden med Kommunernes Landsforening og Danmarks Lærerforening.

Stk. 3. Efter den gældende lovs § 12, stk. 3, bør børnetallet i en børnehaveklasse normalt ikke overstige 18, og det må ikke overstige 22.

I lovforslaget er første led af denne bestemmelse udgået efter henstilling fra justitsministeriets lovafdeling, da reglen kun er af vejledende karakter. Børnetallet 18 er dog opretholdt i lovforslagets § 37, stk. 2 (jfr. gældende lovs § 47, stk. 2), hvorefter det er en betingelse for at optage 5-årige børn, der ikke fylder 6 år inden den 31. december, at børnetallet ikke derved kommer til at overstige 18. Endvidere er overgrænsen på 22 børn nedsat til 21, svarende til den gennemsnitlige klassekvotient i 1.-7. klasse.

Forskellen mellem denne overgrænse og det maksimale elevtal i 1. klasserne kan begrundes med, at der normalt vil være en del børn, som optages direkte i 1. klasse uden først at have gået i børnehaveklasse. Det beror bl. a. på, at elevgrundlaget for børnehaveklasserne ikke aldersmæssigt er helt